

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MIRËQENIES SOCIALE DHE RINISË
AGJENCIA KOMBËTARE E ARSIMIT, FORMIMIT PROFESIONAL DHE
KUALIFIKIMEVE

PROGRAM ORIENTUES PËR PROVIMET PËRFUNDIMTARE
NË PROFILIN “TEKNOLOGJI E PËRPUNIMIT TË NAFTËS”, NIVELI II

(Drejtimi mësimor “Teknologji kimike”)

Tiranë, 2015

Programi orientues për provimet përfundimtare të profilit mësimor “Teknologji e përpunimit të naftës”, Niveli II përmban temat dhe kompetencat më të rëndësishme

dhe më përfaqësuese për këtë profil mësimor, të trajtuara në lëndët profesionale dhe në modulet e detyruara të praktikës profesionale në klasën e 12-të, që i përket këtij niveli.

Ky program i ndihmon nxënësit të përqendrohen në ato njohuri (koncepte, parime, ligjësi, procedura etj.) dhe kompetenca profesionale, që qëndrojnë në themel të profesionit për këtë nivel kualifikimi. Programi ndihmon, gjithashtu, edhe mësuesit për organizimin e punës për përsëritjen dhe kontrollin përfundimtar të arritjeve të nxënësve.

Për prindërit, ky program jep informacionin për vëllimin e punës që kërkohet të bëjnë fëmijët e tyre dhe ndihmon në caktimin e një regjimi të përshtatshëm ditor për ta.

Për drejtuesit e arsimit profesional të të gjitha niveleve, këto programe krijojnë mundësinë e verifikimit paraprak të shkallës së përgatitjes përfundimtare të nxënësve brenda një institucioni të caktuar shkollor, i cili mund të realizohet duke zhvilluar testime përmbledhëse.

Gjatë punës me këto programe kujdes duhet t'i kushtohet përvetësimit të njohurive dhe kompetencave themelore për këtë nivel kualifikimi, të cilat bëjnë të mundur integrimin e nxënësit/es në botën e punës, por edhe që krijojnë vazhdimësinë e shkollimit të tij/saj në nivelin tjetër.

Gjatë përgatitjes së nxënësve për provimet përfundimtare, është e rëndësishme që herë pas here mësuesit/instruktorët të zhvillojnë testime të nxënësve, me teste teorike apo praktike, që mund t'i hartojnë vetë. Gjatë hartimit të përmbajtjes së tyre duhen mbajtur parasysh njohuritë dhe kompetencat e përfshira në këtë program, si edhe udhëzimet për vlerësimin e nxënësve.

Programi orientues përbëhet nga dy pjesë:

- programi orientues për provimin e teorisë profesionale të integruar;
- programi orientues për provimin e praktikës profesionale të integruar.

A. Programi orientues për Provimin e Teorisë Profesionale të integruar

Programi orientues për provimin e teorisë profesionale të integruar, në profilin mësimor **"Teknologji e përpunimit të naftës"**, **Niveli II** është hartuar duke u mbështetur në programet e përgjithshme të lëndëve profesionale, që përmban Skelet-kurrikuli përkatës. Ky program përmban rreth 48% të vëllimit të orëve të lëndëve profesionale, të klasës së 12-të.

Lëndët profesionale të përfshira në programin orientues dhe peshat e tyre përkatëse janë:

Tabela 1: Lëndët dhe peshat përkatëse në programin orientues

Nr	Lënda	Vëllimi i orëve për çdo lëndë	Peshat në %
1	Teknologji e përpunimit të naftës	47	41
2	Kimi analitike e naftës	47	41
3	Aparatet e matjes dhe të kontrollit	20	18
	TOTALI	114	100%

Temat sipas lëndëve janë:

a) Temat nga lënda **“Teknologji e përpunimit të naftës”**, kl.12:

- Origjina e naftës, klasifikimi, nxjerrja dhe përgatitja e saj për përpunim.
- Distilimi parësor i naftës në trysni atmosferike.
- Distilimi në zbrazëti i nënprodukteve të rënda të naftës, prodhimi i bitumeve.
- Përpunimi i thellë i naftës. Piroлиза dhe krekingu termik.
- Proçeset e koksifikimit të vonuar të mazutit dhe mbetjeve të rënda të naftës.
- Proçese të përpunimit me reaksione katalitike. Krekingu katalitik.
- Proçeset industriale të reformimit katalitik të produkteve të naftës.
- Prodhimi i hidrogjenit.
- Hidroastrimi i nënprodukteve të bardha të naftës.
- Proçeset e polimerizimit dhe alkilimit të hidrokarbureve alkenike për të përftuar benzinë me numër oktani të lartë.
- Prodhimi i vajrave lyrëse.
- Pastrimi kimik i nënprodukteve të naftës dhe gazeve. Prodhimi i squfurit me metodën “Klaus”.
- Sigurimi teknik në punë dhe mbrojtja e mjedisit në industrinë e naftës.

b) Temat nga lënda **“Kimi analitike e naftës”**, kl.12:

- Bazat kryesore teorike të kimit analitike.
- Analiza cilësore.
- Analiza sasiore.
- Përbërja kimike e naftës dhe nënprodukteve të saj.
- Vetitë fiziko-kimike të naftës.
- Sistemet koloidale.
- Ekuilibri i fazave.

c) Temat nga lënda **“Aparatet e matjes dhe të kontrollit”**, kl.12:

- Njohuri të përgjithshme mbi aparatet matëse.
- Matja e temperaturës.
- Matja e trysnisë.
- Matja e prurjes.
- Matja dhe kontrolli i nivelit.
- Matja e dendësisë.
- Matja e lagështisë.

Udhëzime për vlerësimin:

Provimi i teorisë profesionale të integruar do të jetë me shkrim. Rekomandohet që provimi të kryhet me anë të një testi të parapërgatitur nga vetë shkolla. Gjithashtu, rekomandohet që 50% e njësive të testit të jenë me zgjedhje të shumëfishtë (deri në 4 alternativa) dhe pjesa tjetër të jenë njësi testi në formën e pyetjeve me përgjigje të hapur (nxënësi duhet të japë edhe argumentet për përgjigjen e dhënë nga ana e tij/saj), pyetje me përgjigje të kufizuar etj.

Njësitë e testit duhet të jenë të niveleve të ndryshme të vështirësisë, duke ndjekur skemën me tri nivele, si më poshtë:

Niveli I: Rikujtimi / Të kuptuarit
Niveli II: Zbatimi / Analiza
Niveli III: Sintezë/ Vlerësimi

Shkolla përcakton numrin maksimal të pikëve të testit dhe harton skemën përkatëse të vlerësimit. Në tabelën në vijim, rekomandohet që numri maksimal i pikëve të jetë 50 dhe shpërndarja e pikëve të bëhet në raport me peshën e çdo lënde dhe nivelet e vështirësisë.

Tabela 2: Ndarja e pikëve sipas peshës së çdo lënde dhe niveleve

Nr	Lënda	Peshat e lëndëve në %	Pikët për çdo lëndë	Ndarja e pikëve sipas niveleve të vështirësisë		
				Niveli I 40% e pikëve	Niveli II 40% e pikëve	Niveli III 20% e pikëve
1	Teknologji e përpunimit të naftës	41	21	8	8	5
2	Kimi analitike e naftës	41	20	8	8	4
3	Aparatet e matjes dhe të kontrollit	18	9	4	4	1
	TOTALI	100%	50 pikë	20 pikë	20 pikë	10 pikë

Përcaktimi i pikëve për çdo njësi testi bëhet duke pasur parasysh tipin e njësisë së testit. Kështu, njësitë e testit me zgjedhje të shumëfishtë marrin 1 (një) pikë përkundrejt përgjigjes së paracaktuar të saktë, por mund të marrin edhe 2 (dy) pikë nëse përmbajnë jo thjesht rikujtim por edhe analizë dhe llogaritje; njësitë me përgjigje të hapur marrin aq pikë sa kërkesa kanë brenda për brenda tyre (duke mbajtur parasysh edhe argumentimin nga nxënësi); njësitë me përgjigje të kufizuar dhe llojet e tjera të njësive të përfshira në test, marrin aq pikë sa gjykohet nga grupi hartues dhe kjo lidhet me kërkesat që parashtrihen në pyetje dhe niveli i vështirësisë.

Së fundi, skema e vendosjes së notës kundrejt pikëve të fituara rekomandohet të jetë si më poshtë:

Pikët e fituara	Notat
0 - 20	4
21 - 25	5

26 - 30	6
31 - 35	7
36 - 40	8
41 - 45	9
46 - 50	10

B. Programi orientues për Provimin e Praktikës Profesionale të integruar

Programi orientues për provimin e praktikës profesionale të integruar, në profilin mësimor **"Teknologji e përpunimit të naftës"**, **Niveli II** është hartuar duke u mbështetur në listën e kompetencave profesionale dhe në modulet e detyruara të praktikës profesionale, që përmban Skelet-kurrikuli përkatës.

a) Lista e kompetencave profesionale për të cilat duhet të vlerësohen nxënësit, **postet e punës** dhe **pikët** për secilën kompetencë:

Nr	Kompetencat profesionale	Posti i punës	Pikët
1	Të bëjë organizimin e vogël të punës, përzgjedhjen e veglave, pajisjeve, materialeve të duhura dhe t'i mirëmbajë ato në proceset teknologjike të përpunimit të naftës.	Në të gjitha postet	5
2	Të interpretojë, plotësojë dhe përgatisë dokumentacionin teknik të profesionit.	Në të gjitha postet	5
3	Të kryejë matjet dhe kontrollin e parametrave teknologjike të naftës dhe nënprodukteve të saj.	Në të gjitha postet	8
4	Të kryejë marjen dhe etiketimin e mostrave të naftës, nënprodukteve dhe produkteve të gatshme, si dhe të realizojë matje të treguesëve cilësor të naftës të tyre.	Në të gjitha postet	5
5	Të kryejë ambalazhime dhe sisteme të produkteve të gatshme të naftës në përshtatje me kërkesat e standardit.	Në të gjitha postet	5
6	Të zbatojë rregullat e sigurimit teknik, mbrojtjes nga zjarri dhe gazi, rregullat e higjenes dhe të ruajtjes së mjedisit, standartet teknike si dhe veprimet kryesore për të dhënë ndihmën e shpejtë, në industrinë e naftës dhe nënprodukteve të saj.	Në të gjitha postet	8
7	Të kryejë shërbime teknike dhe teknologjike në linjat e përpunimit të naftës dhe nënprodukteve të saj.	Në të gjitha postet	8
8	Të kryejë proceset parapërgatitore për përpunimin e naftës dhe nënprodukteve të saj.	Impianti i dekantimit	4
9	Të kryejë distilimin parësor të naftës në trysni atmosferike. distilimin në zbrazëti të nënprodukteve të rënda të naftës, si dhe prodhimin e bitumeve	Impianti i distilimit atmosferik dhe në vakum	9
10	Të kryejë prodhimin e hidrogjenit dhe hidropastrimin e nënprodukteve të naftës.	Impianti i prodhimit të hidrogjenit dhe i hidropastrimit të produkteve të bardha të naftës	9
11	Të kryejë përpunimin e thellë të naftës. Proceset e përpunimit me reaksione termike, piroliza, krekingu termik dhe katalitik.	Impianti i krekungut termik dhe katalitik	10

12	Të kryejë proceset e koksifikimit të vonuar të mazutit dhe mbetjeve të rënda të naftës.	Impianti i koksifikimit të vonuar	9
13	Të kryejë proceset industriale të reformimit katalitik të produkteve të naftës.	Impianti i reformimit katalitik të benzinave	5
14	Të kryejë proceset e polimerizimit dhe alkilimit të hidrokarbureve alkenike për të përftuar benzinë me numër oktanik të lartë.	Impianti i polimerizimit dhe alkilimit të benzinave	5
15	Të kryejë proceset e pastrimit kimik të nënprodukteve të naftës dhe i gazeve. Prodhimi i sqfurit me metodën “Klaus”.	Impianti i prodhimit të sqfurit	5
Shuma			100

b) Skema e vlerësimit me nota:

Pikët e fituara	Notat
0 - 40	4
41 - 50	5
51 - 60	6
61 - 70	7
71 - 80	8
81 - 90	9
91 - 100	10

Shënime:

Provimi praktik do të realizohet me anë të metodës së vlerësimit të nxënësve “**me poste pune**”. Nxënësit do të vlerësohen për 15 kompetencat bazë, ku 7 kompetencat e para janë kros-profesionale dhe verifikohen gjatë proceseve përgatitore të lëndëve nistore dhe produkteve, që shkolla ka përzgjedhur.

Rekomandohet që shkolla të kryejë testimin e kompetencave profesionale në poste reale pune, pranë kompanive të nxjerrjes dhe përpunimit të naftës.

Në vlerësimin e kompetencave profesionale rekomandohet t’i lihet hapësirë për vlerësim edhe bashkëbisedimit profesional ndërmjet komisionit dhe nxënësit, pasi ai është element i rëndësishëm i secilës prej kompetencave të listuara.